

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 *** ID:343 K:116

<http://www.akademikbakis.org>

SINIF ÖĞRETMENLİĞİNDEN BRANŞ ÖĞRETMENLİĞİNE GEÇİŞ SÜRECİNİN GETİRDİĞİ SORUNLAR: SAKARYA ÖRNEĞİ¹

Ahmet ESKİCUMALI¹, Zeynep DEMİRTAŞ², Duygu GÜR ERDOĞAN³, Serhat ARSLAN⁴

¹⁻²⁻³⁻⁴ Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretim A.B.D

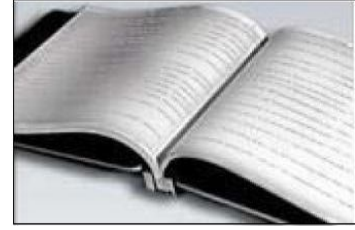
Özet: Milli Eğitim Bakanlığı norm fazlası sınıf öğretmenlerini eritmek adına yaptığı alan değişikliği ile binlerce sınıf öğretmeni (yaklaşık 42.000) alan değiştirmiş oldu. Bu durum branş öğretmenlerinin tepkisine yol açarken, sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenliği konusunda yeterlilikleri de tartışma konusu olmaya başladı. Bu süreçten en fazla etkilenen grup ise yıllardır atama bekleyen branş öğretmenleri oldu. Sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenliklerine atanmasıyla beraber branş öğretmeni açığının kapanacağı, bu nedenle de kendilerinin mağdur olduklarını dile getirdiler. Bu araştırmanın amacı, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenliğine geçmelerinden dolayı ortaya çıkan problemleri ortaya koymaktır. Sakarya ili merkez ilçe ve diğer ilçelerindeki devlet okullarında görev yapan sınıf öğretmenliğinden branş öğretmenliğine geçen öğretmenler araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, görüşme yapılan öğretmenlerin en çok eş durumu/tayinden dolayı branş değişikliği yaptıkları, geçilen branşla ilgili eğitim aldıkları ancak alınan eğitimin hizmet içi eğitim kapsamında ve uzaktan eğitim şeklinde olduğu ve eğitimin yeterli olmadığı, kişisel ve mesleki açıdan kendilerini yeterli görmedikleri, öğrencilerin olumsuz tutum ve davranışlarından, veli-öğretmen ilişkisinden, öğretim programının uygulanmasından ve meslektaşlarının branş değişikliğine karşı olumsuz bakış açılarından kaynaklanan sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmenliği, Öğretmenlik Mesleği, Alan Değişikliği, Öğretmenlerin İstihdamı ve Sorunları

TROUBLES RESULTING FROM THE PROCESS OF TRANSITION FROM CLASSROOM TEACHING TO BRANCH TEACHING: SAKARYA SAMPLE

Abstract: Thousands of class masters (approximately 42.000) had to change their branches because of the arrangement of the Ministry of Education that aimed to make a regulation in the excessive number of class masters. This issue led the negative reaction from branch teachers as well as the competence of class masters in terms of branch teaching has been a matter of debate. The most effected group from this process was the branch teachers who have waited for an assignment for years. Branch teachers thought that the assignment of class masters to the

¹Araştırmanın özeti XII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabında basılmıştır.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: I20 * ID:343 K:116**

<http://www.akademikbakis.org>

branch teaching would meet the deficit of branch teaching, and this made them be aggrieved. The purpose of the current study is to present the troubles that were derived from the transition of class masters to branch teaching in 2012- 2013 academic year. The sample of the current study composed of state school teachers who passed from classroom teaching to branch teaching in Sakarya province central district and other districts. The data was acquired via semi- structured interview in the present study. The findings show that, most of the teachers who passed from classroom teaching to branch teaching reported that they did this field change because of the spouse- related and assignation related issues. Moreover, they indicated that they got training about their new branch nevertheless the on- the- job training or distance learning was not sufficient for them. Similarly, they said that they do not consider themselves competent both individually and vocational in the new field. Finally, they reported that they had some problems related to students' negative attitudes and behaviors, the relationship between parents and teachers, the application of the curriculum, and the negative reactions of their colleagues to their branch changes.

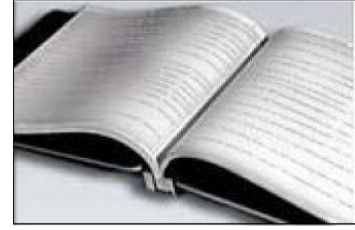
Keywords: Classroom Teaching, Teaching Profession, Branch Change, Teacher Employment and Problems

1. GİRİŞ

Bilgi çağı olarak nitelendirilen 21. yüzyılda eğitim, değişimin ve dönüşümün en temel aktörü haline gelmiştir (MEB, 2012a). Bir ülkedeki eğitim sistemi ve bunun uygulanmasını içeren model değişiklikleri, ancak daha önceki sistem ve uygulamaların bilimsel değerlendirmeler sonucunda, gelişim ve değişimin zorunlu olduğu saptanırsa, gerekli olabilir. Bilimsel değerlendirmelere dayanmayan değişiklikler, insan gücü açısından olduğu kadar ekonomik açıdan da savurganlığa neden olur (Boğaziçi Üniversitesi, 2012).

Sağlıklı bir toplumun oluşumundaki en önemli unsurlardan biri olarak eğitim sistemi gösterilmektedir. Eğitim sistemini etkili kılmada, öğretmenlere büyük görevler düşmektedir (Bilen, 1990). Öğretmenlerin niteliği, büyük oranda

eğitimin niteliğini ve kalitesini de belirlemektedir. Bu nedenle, öğretmenlerin, hem hizmet öncesinde hem de hizmet içinde iyi bir şekilde yetiştirilmesi eğitim hizmetlerinin kaliteli ve verimli olması açısından önemli görülmektedir (Celep, 2010). Öğretmenlerin eğitim sistemi içerisindeki kalitesini arttırmak için; mesleki-kişisel nitelikleri ve mesleğine yönelik tutumları açısından yeterli düzeye getirilmesi gerekmektedir (Erden, 1998; Sözer, 1996). Dersi veren öğretmenin kişisel yeterliliği, öğrencilerin dersteki başarıları ile derse karşı olan tutumlarını etkileyen en önemli faktörler arasında tanımlanmıştır (Büyükkaragöz, 1998; Çepni, Özsevgeç ve Bacanak, 2001; Germann, 1988; Simpson&Troost, 1982).

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: I20 * ID:343 K:116**

<http://www.akademikbakis.org>

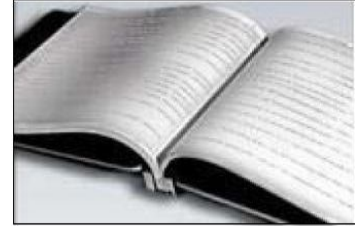
Öğretmen eğitiminde, öğretmen adayının öğrenim gördüğü branş ile ilgili alan bilgisini öğrenmesi zorunludur. Örneğin matematik öğretmenliği bölümünden mezun olan öğretmenin matematikle ilgili alan bilgisine sahip olması dolayısıyla, matematik alanına ilişkin teorik bilgileri ve matematik öğretim becerilerini kazanmış olmalıdır. Bir öğretmenin meslek hayatında başarılı olabilmesi için kendi branşındaki uzmanlık alanını iyi bilmesi gerekir. Çünkü bilinmeyen bir şey öğretilmemektedir (Helvacıoğlu, 2011).

Shulman (1987)'e göre öğretmenliğin kuramsal bilgi temelinde, özel alan bilgisi, genel meslek bilgisi, eğitim programı bilgisi, mesleki özel alan bilgisi, öğrenen özellikleri bilgisi, eğitim sistemi bilgisi, eğitim hedefleri, değerleri, tarihi ve felsefi temelleri bilgisi olması gerekmektedir (Şahin, 2011). Bu bilgi temelleri içerisinde her branş için farklılık gösterenler, özel alan bilgisi ile mesleki özel alan bilgisidir. Özel alan bilgisi, öğretmenin ne öğreteceğine ilişkindir. Öğretmen öğreteceği alanın temel kavramlarına ve içeriğine hâkimdir. Bu içeriğin programda yer alan kısmını öğrenciler için anlaşılabilir kılmaya uygun öğrenme ortamları yaratır. Alanında kullanılan araştırma yöntem ve tekniklerini bilir ve kullanır. Mesleki özel alan bilgisi ise, özel alan bilgisi ve meslek bilgisinin karışımı sonucu ortaya çıkan belirli bir alan öğretmenliğine ilişkin bilgidir (Şahin, 2011: 270).

Öğretmenlik mesleğinin yeterlik alanı, öğretmenin mesleğini yerine getireceği hizmet alanı ile ilgili gereken bilgi ve beceriyi kazanması olarak tanımlanabilir (Celep, 2010:48). Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği, tutum davranış, bilgi ve becerinin kazanılması, öğretmen yetiştirme programlarının, genel kültür bilgisi, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi boyutlarına sahip olmalıdır. Bir öğretmenin sahip olması gereken genel kültür bilgisi oranı %15-20, alan bilgisi oranı %50-60 ve öğretmenlik meslek bilgisi oranı %25-30 olarak önerilmektedir (Celep, 2010; Helvacıoğlu, 2011).

Öğretmen adayları, eğitim-öğretim sürecinde kendi branşlarına yönelik belirli bir özel alan kapsamında yoğun bir eğitim programı görmektedirler. Bu eğitim programları her branş için farklılıklar göstermektedir. Örneğin, okul öncesi öğretmenlerinin aldıkları eğitim, İngilizce öğretmenlerinin aldıkları eğitimden oldukça farklıdır. Öğretmen adayları mezun olduklarında hangi öğretmenlik programını bitirdiyse, sadece o programın öğretmeni olarak görevlendirilmelidir. Örneğin, Fransızca öğretmenliği mezunu bir kişi sınıf öğretmeni olarak görev yapmamalıdır. Öğretmenlerin eğitim gördükleri alanda görev yapma dereceleri, öğretmenliğin meslekleşmesinin önemli göstergelerinden biridir (Şahin, 2011).

Günümüzde öğretmenlik, özel uzmanlık bilgisi ve becerisi gerektiren bir meslek olarak kabul edilmektedir. Türkiye'de öğretmenlik mesleği, profesyonellik

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: I20 * ID:343 K:116**

<http://www.akademikbakis.org>

gerektiren özelliklere sahip olma yolunda çok önemli aşamalar kaydetmiştir. Türkiye’de öğretmenliğin meslekleşmesini sağlayan başlıca koşullardan biri olan “sadece öğretmenlik mesleğinin öğrenimini görmüş veya yeterliklerini kazanmış olanların öğretmenlik yapmaya hak ve yetkileri olduğu kesin hükme bağlanmış olmadır” koşulu, ilke olarak benimsenmiş ve uygulamaya konmuş, ancak, eğitim sistemindeki değişiklikler nedeniyle bazı alanlarda öğretmen atamalarında zaman zaman bu koşul uygulanamamaktadır (Celep, 2010:46).

4+4+4 eğitim sisteminin uygulamaya koyulması ile birlikte norm fazlası sınıf öğretmenlerine yan alanları olan branşlara geçiş hakkı tanınmıştır. Talim ve Terbiye Kurulunun 07/07/2009 tarihli ve 80 sayılı Kararı ile 12/09/2012 tarihli ve 5110 sayılı mütalaası doğrultusunda 2012 yılına mahsus olmak üzere; sınıf öğretmenleri öncelik sırasına göre;

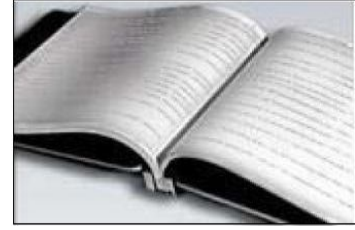
a) Yüksek öğrenimleri diğer alanlara atanmaya kaynak teşkil edenler öğrenimlerine göre atanabilecekleri alana veya diplomalarında yazılı olan yan alana ya da öğretmen yetiştiren iki yıllık yükseköğretim kurumu mezunları lisans tamamladıkları alana,

b) Zihin Engelliler Sınıfı Öğretmenliği alanına, bu alanda boş norm kadro bulunmaması halinde Teknoloji ve Tasarım alanına alan değişikliği başvurusunda bulunabileceklerdir (MEB, 2012b).

Bu kanun değişikliği ile birlikte, 2012-2013 eğitim öğretim yılı başından itibaren 41945sınıf öğretmeni alan değiştirmiştir. Yeni eğitim sisteminin ortaya çıkardığı, norm kadro fazlası 41945 sınıf öğretmenin alan geçişi yaptıkları branşlarTablo1’ de gösterilmektedir.

Tablo1. Sınıf Öğretmenlerinin Alan Geçişi Yaptıkları Branşlara Göre Dağılımı

Branş	Sayı
Beden Eğitimi	4.270
Fen Bilgisi	3.400
Görsel Sanatlar	1.400
İlk. Matematik	4.219
İngilizce	3.200
Matematik	1.000
Müzik	3.330
Okul Öncesi	3.500
Rehberlik	5.120
Tarih	580
Sosyal Bilgiler	2.728

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: I20 *** ID:343 K:116*

<http://www.akademikbakis.org>

Teknoloji Tasarım	2.941
Türk Dili ve Edb.	1.460
Türkçe	4.037
Zihin Engelliler Öğrt	760
Toplam	41945

(www.mebhaberleri.net, 7 Ekim 2012)

Tablo 1 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin alan geçişi yaptıkları branşlara göre en fazla tercih ettikleri öğretmenlik, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık öğretmenliği olmuştur. Bunu sırasıyla, Beden Eğitimi, İlköğretim Matematik, Türkçe, Okul Öncesi, Fen Bilgisi, Müzik, İngilizce, Teknoloji Tasarım, Sosyal Bilgiler, Türk Dili ve Edebiyatı, Görsel Sanatlar, Matematik, Zihin Engelliler Öğretmenliği ve Tarih öğretmenlikleri izlemiştir.

MEB'in verilerine göre alan değişikliği atamalarından önce 16163 norm kadro fazlalığı bulunan sınıf öğretmenliği branşında, yeni atamaların ardından 9291 sınıf öğretmeni ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Alan değişikliği atamalarından sonra MEB'in tüm öğretmenlik branşlarında 1727 norm kadro fazlası kalırken öğretmen açığı ise 127472 olarak belirlenmiştir (MEB,2012a).

Bu araştırmanın amacı, 2012-2013 eğitim öğretim yılında sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenliğine geçmelerinden dolayı ortaya çıkan problemleri tespit etmektir. Araştırma, sınıf öğretmenliğinden branş öğretmenliğine geçiş sürecindeki

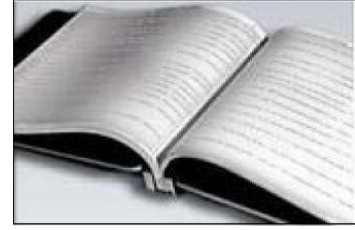
sorunların belirlenmesi ve bu sorunların çözümüne yönelik önerilerin geliştirilmesi adına önemli görülmektedir.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Önceden belirlenmiş bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzında, karşılıklı bir iletişim süreci olan görüşme yoluyla, bireylerin deneyimlerine, tutumlarına, düşüncelerine, niyetlerine, yorumlarına ve zihinsel algıları ile tepkilerine ilişkin bilgiler elde edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 119-120).

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Sakarya ili merkez ilçe ve diğer ilçelerde devlet okullarında görev yapan, sınıf öğretmenliğinden branş öğretmenliğine geçen öğretmenler oluşturmaktadır. Sakarya ilinde sınıf öğretmenliğinden branş öğretmenliğine geçiş sürecinde 414 öğretmen bu hakkı kullanmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak örneklem oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında 19 öğretmene ulaşılmıştır.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 *** ID:343 K:116

<http://www.akademikbakis.org>

Tablo 2. Örnekleme Yer Alan Sınıf Öğretmenlerinin Geçiş Yaptıkları Branşlara Göre Dağılımı

Branş	Sayı	Kod
Beden Eğitimi	3	Ö4, Ö6, Ö19
İngilizce	1	Ö7
Müzik	1	Ö2
Sosyal Bilgiler	1	Ö13
Tarih	1	Ö3
Teknoloji ve Tasarım	1	Ö9
Türkçe	2	Ö5, Ö8
Özel Eğitim/Zihin Engelliler Öğretmenliği	9	Ö1, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö16 Ö17, Ö18
Toplam	19	

Tablo 2 incelendiğinde, örnekleme oluşturan öğretmenlerin 9'u Özel Eğitim/Zihin Engelliler öğretmenliğine, 1'i Beden Eğitimi, Sosyal Bilgiler ve Türkçe öğretmenliğine, 1'i İngilizce, Müzik, Tarih ile Teknoloji ve Tasarım öğretmenliğine geçiş yapmışlardır.

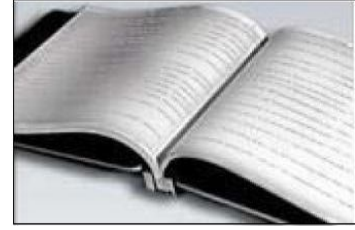
2.2. Veri Toplama Aracı ve Veri Analizi

Araştırmada görüşme tekniği kullanılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu, açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Örnekleme yer alan sınıf öğretmenleri ile karşılaşılan sorunlara ilişkin düşüncelerini belirlemeye yönelik görüşme yapılmıştır. Görüşmeler, öğretmenlerden izin alınarak ses kayıt cihazı ile kayıt edilmiştir. Görüşme kayıtları ortalama 20-25 dk. sürmüştür. Kayıtlar, tekrar tekrar dinlenerek yazıya aktarılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analizi yöntemi ile kodlanarak, kategoriler

(temalar) çerçevesinde ifade edilmiştir. Bu şekilde ortaya çıkan bulgular tablolar üzerinde sunulmuştur. Bulguların yorumlanmasında öğretmenlerin görüşlerinden birebir alıntılara yer verilmiştir. Öğretmenler, Ö1, Ö2, Ö3 ...şeklinde kodlanarak gösterilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Araştırmada elde edilen bulgular; araştırma soruları doğrultusunda “sınıf öğretmenliğinden branş öğretmenliğine geçiş nedenleri”, “sınıf öğretmenlerinin geçilen branş ile ilgili eğitim ya da hizmet içi eğitim alma durumları”, “sınıf öğretmenliğinden branş öğretmenliğine geçiş sürecinde kişisel ve mesleki açıdan yeterlilik”, “sınıf öğretmenliğinden branş öğretmenliğine geçiş sürecinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri” olmak üzere dört ana tema etrafında toplanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin neden branş değişikliği yapmak istediklerine yönelik görüşleri tablo 3'de sunulmuştur.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 *** ID:343 K:116

<http://www.akademikbakis.org>

Tablo 3.Sınıf Öğretmenlerinin Branş Öğretmenliğine Geçiş Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	Öğretmenler	n	%
Eş durumu/tayin	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö7, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18	13	68.4
Tükenmişlik/yorgunluk	Ö3, Ö4	2	10.5
Kariyer	Ö3, Ö19	2	10.5
Öğrencilerin gelişim durumları	Ö4, Ö6	2	10.5
Çalışma saatlerinin esnek olması	Ö5, Ö8	2	10.5
Alana ilgi duyduğu için	Ö3, Ö6, Ö7, Ö9, Ö13	5	26.3
İş yoğunluğu	Ö2	1	5.2

Tablo 3 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerin en çok (%68.4 katılımı) eş durumu/tayinden dolayı branş değişikliği yaptıkları görülmektedir. İkinci neden olarak %26.3 katılımı öğretmenlerin branş değişikliği yaptıkları alana ilgi duydukları için geçiş yaptıkları ifade edilmiştir. Diğer geçiş nedenleri; %10.5 katılımı tükenmişlik/yorgunluk, kariyer, öğrencilerin gelişim durumları, çalışma saatlerinin esnek olması ve %5.2 katılımı iş yoğunluğu olarak bildirilmiştir. Öğretmenlerin görüşlerinden alınan birebir alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

“Eş durumu açısından branş değişikliği yaptım. Van’da görevliydim. Eşimde Van’da idi. Önce onun tayini çıktı o da öğretmen. Sonra ben eş durumundan mecburen alan değişikliği yaptım”(Ö10)

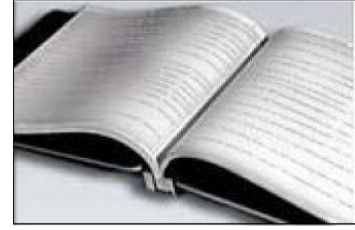
“Benim en büyük sebeplerimden biri tayindi. İzmirliyim, memleketime bir türlü gidemeyen bir sınıf öğretmeniydim. İkinci bir sebebimde; kendi çocuklarıma biraz

daha vakit ayırmak istedim. Sınıf öğretmenliğinde 30 saatim dolu oluyordu. O yoğunluktan biraz ayrılmak için branş değişikliği yapmak istedim”(Ö2).

“Branş değişikliği yaparak daha rahat edeceğimi düşündüm. Çünkü ufak çocuklar ile uğraşmak insanı yıpratıyor. 13 sene sınıf öğretmenliğinin vermiş olduğu bir tükenmişlik durumu var. Bununla beraber kariyer açısından da değişiklik yapmak istedim. Tayin meselesi de var. Çünkü tayinde branşların biraz daha önü açık”(Ö3).

“Tükenmişlik yorgunluk diyebilirim. Öğrenci yaş seviyesi de etkili oldu. Ama daha çok tükenmişlik ve yorgunluk diyebilirim” (Ö4).

“Beden eğitimi öğretmenliği idolümdü. Yetenek sınavlarını kazandığım halde fiziksel kontrollerde kaybettim...” (Ö6).

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 *** ID:343 K:116

<http://www.akademikbakis.org>

“...Eş durumu tayin bir nebze etkili oldu
fakat İngilizceyi sevmem daha etkili oldu”
(Ö7).

Sınıf öğretmenlerinin geçtikleri branşla ilgili eğitim ya da hizmet içi eğitim alma durumlarına ilişkin görüşleri tablo 4’de sunulmuştur.

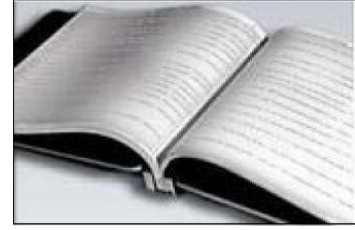
Tablo 4. Sınıf Öğretmenlerinin Geçilen Branş ile İlgili Eğitim ya da Hizmet İçi Eğitim Alma Durumlarına İlişkin Görüşleri

Kategoriler	Evet	n	%	Hayır	n	%
Eğitim alma durumu	Ö4, Ö2, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18	15	78.9	Ö1, Ö3, Ö9, Ö19	4	21.05
Alınan eğitimin içeriği	Lisans (yan alan dersi)	n	%	Hizmet içi eğitim (uzaktan eğitim)	n	%
	Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö13	6	31.5	Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18	8	42.1
Alınan eğitimin yeterli olup olmadığı	Evet	n	%	Hayır	n	%
	Ö2, Ö5, Ö6	3	15.7	Ö4, Ö7, Ö8, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18	11	57.8

Tablo 4 incelendiğinde, 15 öğretmen geçiş yaptıkları alana ilişkin eğitim aldıklarını, 4 öğretmen ise eğitim almadıklarını belirtmiştir. Eğitim aldıklarını belirten öğretmenler, aldıkları eğitimin içeriğine ilişkin %31.5 katılımla lisans eğitiminde yan alan dersi olarak, %42.1 katılımla hizmet içi eğitim kapsamında uzaktan eğitim yöntemiyle eğitim aldıklarını ifade etmiştir. Alınan eğitimin yeterli olup olmadığına ilişkin öğretmenlerin, %15.7’si eğitimin yeterli olduğunu, %57.8’inin ise

eğitimin yeterli olmadığını bildirmiştir. Öğretmenlerin eğitim alma durumuna, alınan eğitimin içeriğine ve bu eğitimin yeterli olup olmadığına ilişkin görüşlerinden alınan birebir alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

“Hiç bir eğitim almadım. Şöyle diyeyim 15 tatil de uzaktan eğitim programı vardı. Onu aldık. Okuldaki özel eğitimciler bize destek olmak amacıyla seminer verdiler. Seminer kendi aramızdaydı.4 hafta sürdü, haftada birer gün şeklinde olmak üzere her

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 *** ID:343 K:116

<http://www.akademikbakis.org>

öğretmenimiz 4-5 saat seminer verdi. Verilen bu eğitimler yeterli olmadı” (Ö10). “Değişiklik yaptığım branş ile ilgili hiç bir eğitim almadım. Geçtiğim branş zihinsel engelliler öğretmenliği olduğu için tamamen kendine özgü eğitim ve öğretim teknikleri olan bir alan olduğu için kendimi çok yetersiz gördüm” (Ö1).

“Üniversitede 3. ve 4.sınıfta müzik dersi aldık. Yan alan dersinde de çok fazla gördük. Bizde 2,3 müzik aleti çalarak mezun olma vardı. Onları çalarak mezun olduk. Müzikle ilgili temel bilgileri ilköğretimde ders verebilecek kadar aldık” (Ö2).

“Üniversitede beden eğitimi derslerini aldık ama yeterli olmadığını gördüm. Hizmet içi eğitime gitmem gerektiğini anladım” (Ö4).

“Aldığımız eğitim sadece üniversite yıllarımızda 3. ve 4. sınıftaki aldığımız derslerden ibaret. Aldığım eğitimi yeterli görüyorum. Çünkü biz 13 yıldır sınıf öğretmeni olarak 4. ve 5. sınıfta Türkçe öğretmenliği yapıyorduk” (Ö5).

“Aldığım eğitimin yeterliliği dersin öğretimi açısından tartışılabilir. Tam olarak yeterli bir eğitim almadım. Hizmet içi eğitim de almadım. Üniversitede ders almıştım. Bir de Anadolu Öğretmen Lisesi mezunuyum. Onun verdiği eğitim ve 3. ve 4. sınıfta üniversitede de gördüğüm yan alan eğitimi var” (Ö7).

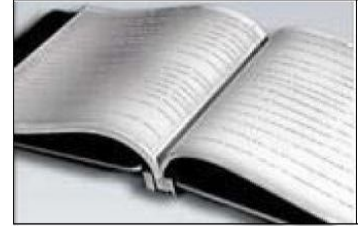
“Özel bir eğitim almadım. Sadece sınıf öğretmenliği okurken bu alanla ilgili çok fazla olmasa da özel çocuklara nasıl davranılması gerektiğine dair bir iki ders aldık. Onun dışında geçtiğim branşla ilgili hizmet içi eğitim almadım” (Ö11).

“1 ay (160 saat) kadar eğitim gördük. Sertifika aldık. Bize rehabilitasyon merkezinde imza yetkisi verildi. Atanamayınca 2 yıl kadar rehabilitasyonda çalıştım” (Ö14).

Sınıf öğretmenlerinin geçtikleri branşla ilgili kişisel ve mesleki açıdan yeterliliklerine yönelik görüşleri tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5.Sınıf Öğretmenlerinin Branş Öğretmenliğine Geçiş Sürecinde Kişisel ve Mesleki Açıdan Yeterliliğe İlişkin Görüşleri

Kategoriler						
Geçilen branşa yönelik yeterlilik durumu	Evet/Kısmen	n	%	Hayır	n	%
	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö11, Ö13	8	42.1	Ö1, Ö5, Ö8, Ö10, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19	11	57.8
Geçilen branşla ilgili kişisel ve mesleki gelişim	Evet	n	%	Hayır	n	%
	Ö6, Ö9, Ö13	3	15.7	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5,	17	89.4

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 *** ID:343 K:116

<http://www.akademikbakis.org>

açısından çalışma yapma durumu		Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19					
Çalışmanın içeriği	Branşla ilgili yenilikleri araştırma	n	%	Branşla ilgili proje çalışmaları yapma	n	%	
		Ö6, Ö13	2	10.5	Ö9	1	5.2

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmenlerin geçtikleri branşla ilgili kendilerini %42.1 katılımı yeterli gördükleri, %57.8 katılımı ise yeterli görmedikleri ifade edilmiştir. Öğretmenlerin geçtikleri branşla ilgili kişisel ve mesleki açıdan çalışma yapma durumlarına bakıldığında, %89.4 katılımı bu yönde herhangi bir çalışma yapmadıkları, %15.7 katılımı ise çalışma yaptıkları belirtilmiştir. Çalışma yaptıklarını belirten 3 öğretmenden 2'si branşla ilgili yenilikleri araştırdıklarını, 1 öğretmen ise branşla ilgili proje çalışmalarına katıldığını ifade etmiştir. Sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenliğine geçiş sürecinde kişisel ve mesleki açıdan yeterliliğe ilişkin görüşlerinden alınan birebir alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

“Geçtiğim branş zihinsel engelliler öğretmenliği olduğu için tamamen kendine özgü eğitim ve öğretim teknikleri olan bir alan olduğu için kendimi çok yetersiz görüyorum” (Ö1).

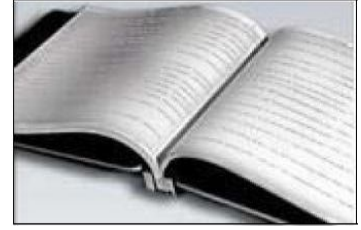
“Kesinlikle yetersiz görüyorum. Zaten müfredatta birçok değişiklikler olmuş. Hatta yeni mezun olmuş arkadaşlar, ücretli öğretmenler bile bir kaç sorun yaşadıklarını söylemişlerdi. Ki biz 27 yıldır sınıf öğretmenliği yaparken bile burada

birçok sorunla karşılaşılıyor. 6.sınıf konularında da bir sıkıntı yok.7. ve 8. sınıflar olsaydı zorlanırdım. Onların müfredatın da bilmediğim çok şey var” (Ö8).

“İlk mesleğe başladığımızda tecrübesizdik, alan değiştirdiğimde ilk mesleğe başladığım gibi zorlanmamıştım. Alan değiştirmeden bir süre önce öğretmenlik yaptık. Öğretmenliğin büyük bir bölümü tecrübe zaten. Sınıfa girip bir şekilde ders anlattık. Her çocuk farklı,onlara nasıl davranacağımızı öğrendik. Hepsi için ayrı ayrı planlar yaptık”(Ö17).

“Kendimi yeterli görmüyorum. Başarılı da bulmuyorum. Çünkü eksiklerim var. Zihinsel engellilerle burada ilk defa karşılaştık. Alışma sürecinin verdiği bir sıkıntıda var. Hala sınıf öğretmenliğinde kullandığım yöntemleri kullanmaya çalışıyorum. Buda beni çok zorluyor” (Ö10).

“İlk geldiğimde ne yapacağımı bilmiyordum ama daha sonra hocamız ile beraber çalıştık, bana rehber oldu. Neyi nasıl yapacağımı bana gösterdi. Bende bir ay içinde alıştım” (Ö11).

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 *** ID:343 K:116

<http://www.akademikbakis.org>

“Şuan kendimi başarılı bulmuyorum ama zamanla başarılı olacağıma inanıyorum”(Ö12).

“Şu anda çok zorluk çekmiyorum. Çünkü rehabilitasyonda çalışmak bana çok büyük fayda sağladı. Ama yine de sınıf öğretmenliğinde almış olduğum doyum alamadım. Sınıf öğretmenliğinden tekrar bu alana dönmek istemezdim”(Ö14).

“Kendimi yeterli bulduğum için geçtim. Branşı müzik öğretmeni olan bir müzik öğretmeni kadar değilim ama sınıfta bu dersin öğretimiyle ilgili olan şeyleri öğretebileceğime inandığım için bu alana geçtim” (Ö2).

“Aldığım eğitimi yeterli görüyorum. Çünkü biz 13 yıldır sınıf öğretmeni olarak 4. ve 5. sınıfta Türkçe öğretmenliği yapıyorduk. Sadece değişen şey öğrencilerin yaş grubu oldu. Dersteki aktivite olsun diğer şeyler aynı. O yüzden de açıkçası çokta zorlanmıyorum”(Ö5).

“Şu anda yüzde yüz olmasa da ben yenilikçi ve üretken birisiyim. Dolayısıyla bu branşta mutluyum. Hatta bunu biraz da öğrencilere sormak lazım. Şu anda 6.,7.,8. sınıflara tasarım dersine giriyorum. Onlara benimle olmaktan mutlular mı? diye sormak lazım. Ben mutluyum onlara da verimli olduğumu düşünüyorum” (Ö9).

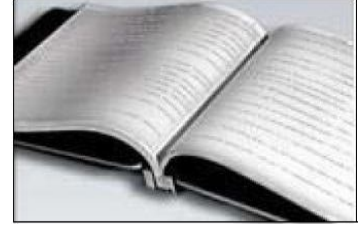
Sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenliğine geçmeleri ile birlikte karşılaştıkları sorunlar tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Sınıf Öğretmenlerinin Branş Öğretmenliğine Geçiş Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri

Kategoriler	Öğretmenler	n	%
Öğretim programının uygulanması	Ö1, Ö9, Ö17	3	15.7
Öğrencilerin olumsuz tutum ve davranışları	Ö1, Ö4, Ö5, Ö8, Ö12, Ö13	6	31.5
Meslektaşların branş değişikliğine karşı olumsuz bakış açısı	Ö2, Ö7, Ö19	3	15.7
Okullardaki fiziki alt yapı yetersizliği	Ö6, Ö9	2	10.5
Formasyon eksikliği	Ö10, Ö16	2	10.5
Veli-öğretmen ilişkisi	Ö10, Ö11, Ö12, Ö14	4	21.05
Okul yönetiminin olumsuz tutumları	Ö12	1	5.2
Hiçbir problem yaşamadım	Ö3	1	5.2

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmenlerin en çok karşılaştıkları sorun, %31.5 katılımı öğrencilerin olumsuz tutum ve davranışları olarak ifade edilmiştir. İkinci sırada

yaşanılan sorun, %21.5 katılımı veli-öğretmen ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Diğer sorunlar ise %15.7 katılımı öğretim programının uygulanması ile meslektaşların branş değişikliğine karşı

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: I20 * ID:343 K:116**

<http://www.akademikbakis.org>

olumsuz bakış açısı, %10.5 katılımı okullardaki fiziki alt yapı yetersizliği ile formasyon eksikliği ve %5.2 katılımı okul yönetiminin olumsuz tutumları olarak ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra bir öğretmen de hiçbir problem yaşamadığını belirtmiştir. Sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenliğine geçiş sürecinde öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerinden alınan birebir alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

“Tüm problemimiz öğretim programı ve dersin öğretimiyle ilgiliydi. Eğitim programı doğru olabilir bununla ilgili yorum yapmayacağım. Ama hiç bilmediğimiz bir alandı. Hiç bilmediğimiz çocuklarla karşılaşıyorduk. Bizim en büyük korkumuz gittiğimiz zaman neyle karşılaşacağımızı hiç bilmiyorduk. Okula gittik, otistik öğrenciler, spastik öğrenciler, downsendromlu öğrenciler ile hayatımızın hiç bir aşamasında karşılaşmadan sınıfa girdik. Karşımıza çıkan öğrencilere nasıl davranacağımızı hiç bilemedik. Onlara nasıl davranılıyor, talimatlar nasıl veriliyor bunları hiç bilemiyorduk” (Ö1).

“Veli problemlerimiz var. Sınıf öğretmenliğinde olduğu gibi velilerle iletişimimiz aynı değil. Kendi hayatlarında yaşamış oldukları zorlukları bize yansıtıyorlar, çalışmalarımızı desteklemiyorlar, müdahale edebiliyorlar. Öğrencilerin davranış bozuklukları var. 7.sınıfları okutuyorum. Öğrencinin davranış bozukluğuna veli "benim çocuğum bu şekilde bir şey yapamam" diyebiliyor”(Ö14).

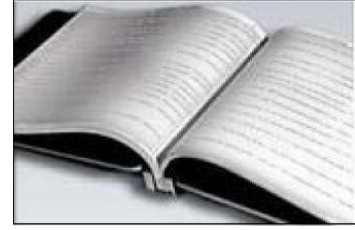
“Benim karşılaştığım en büyük problem öğrenci davranışlarında oldu. Gerek okulumuzdaki problemlerli davranışları fazla olan öğrencilerin olması, gerek çocukların ergenlikte olması ile beraber ders dışı farklı alanlara yönelmeleri davranış problemlerini tetiklediğini düşünüyorum” (Ö5).

“Dersinin öğretimiyle ilgili okullar yeterli olmadığı için, alan ve salon yetersizliğinden dolayı problem yaşıyoruz” (Ö6).

“Branşın bir kitabı yok. Kılavuz kitap var ama onu da çok verimli bulmadım. Bunun dışında okul ortamındaki atölyeleri çok verimli bulmuyorum” (Ö9).

“Çocuklara nasıl davranacağım konusunda çok çok eksiklerim var. Bir an onlara normal öğrenci gibi davranmaya çalışıyorum. Bunlar olumsuz durumlara neden oluyor. Beni bu durumlar çok zorluyor. Bir kaç saatlik eğitim bu alan için hiç yeterli değil. Öğrencilerden dönütü çok uzun sürede alıyoruz. Ben tatmin olamıyorum. O yüzden alışmaya çalışıyorum. Bu senem ortama alışmakla geçti. Meslektaşlarım bana çok yardımcı oldular” (Ö10).

“İlk bir ay ne yapacağımı bilemedim. Oluşan ufak tefek problemleri de aştık. Bazen zamana bırakmak gerekiyor. İlerleyen zamanlar da daha iyi olacağımı düşünüyorum. Genelde biz velilerden yakınıyoruz. Biz öğrenciyle bir davranış çalıştığımız zaman veli bu durumla ilgili

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: I20 *** ID:343 K:116

<http://www.akademikbakis.org>

bize destek vermediği zaman biz çok zorlanıyoruz çünkü öğrenci ertesi gün okula geldiği zaman yine aynı problemlerle devam ediyor” (Ö11)

Sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenliği sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin önerdikleri çözümler tablo 7’de sunulmuştur.

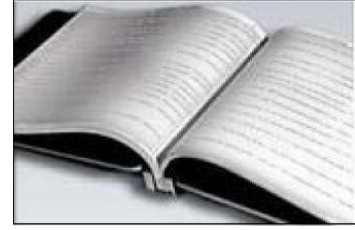
Tablo 7. Sınıf Öğretmenlerinin Branş Öğretmenliğine Geçiş Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşleri

Kategoriler	Öğretmenler	n	%
Branş değişikliğinin yapılmaması	Ö1, Ö8, Ö12	3	15.7
Öğrenci ile etkili iletişim kurma seminerlerinin düzenlenmesi	Ö2, Ö5, Ö13	3	15.7
Ek ders yapılması	Ö4	1	5.2
Okullardaki fiziki alt yapı yetersizliğinin giderilmesi	Ö6, Ö9	2	10.5
Meslektaşların branş değişikliğine karşı bakış açılarının değiştirilmesi	Ö7, Ö19	2	10.5
Ders kitabının yazılması	Ö9	1	5.2
Velilerin bilinçlendirilmesi	Ö10, Ö11, Ö14	3	15.7
Hizmet içi eğitim verilmesi	Ö11, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19	6	31.5
Öğrencilerin seviye gruplarına göre sınıfların oluşturulması	Ö12	1	5.2

Tablo 7 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenliği sürecinde karşılaştıkları problemlere ilişkin kendi çözüm önerileri arasında ilk olarak %31.5 katılımı ile hizmet içi eğitim verilmesi gelmektedir. İkinci sırada, %15.7 katılımı ile branş değişikliğinin yapılması, öğrencilerle etkili iletişim kurma seminerlerinin düzenlenmesi ve velilerin bilinçlendirilmesi önerileri ifade edilmiştir. Diğer öneriler, %10.5 katılımı ile okullardaki fiziki alt yapı yetersizliğinin giderilmesi ile meslektaşların branş değişikliğine karşı bakış açılarının değiştirilmesi, %5.2

katılımla ek ders yapılması, ders kitabının yazılması ve öğrencilerin seviye gruplarına göre sınıfların oluşturulması şeklinde belirtilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin branş öğretmenliğine geçiş sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerinden alınan birebir alıntılar aşağıda sunulmaktadır.

“Branş değişikliğinin önünün tamamen kapatılması. Bütün öğretmenler okuduğu branş üzerinde daha iyi, profesyonel bir şekilde çalışabilirler. Bence branş değişikliğinin yapılmaması gerekiyor

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: I20 * ID:343 K:116**

<http://www.akademikbakis.org>

Branş değişikliğinin önüne geçilmesini mutlaka istiyoruz ama yapabilirler mi bilmiyorum. Branşlardaki boşlukları kapatmak için bir sınıf öğretmenini alıp alan değişikliği yaptırarak başka bir branşa vermeleri hiç doğru bir davranış değil” (Ö1).

“Özel eğitim branşına geçmiş öğretmenlere hizmet içi eğitim verilirse çok güzel olur. Bir şeyleri bilinçli yaptığımızda daha faydalı oluruz. Özel eğitim eğitimini alırsak çok daha iyi olur” (Ö11).

“Herkes kendi sınıfında eğitim öğretim görsün. Ya da seviyeler kademe kademe ayrılсын. Böylesi hem bizim hem de çocuk için daha iyi olur. Branş değişikliğinin önünün kapatılmasını öneririm” (Ö12).

“Ders için öğrenciye yönelik daha verimli bir kitap tasarlanabilir. Kılavuz kitap biraz daha geliştirilebilir. Atölyeler geliştirilebilir” (Ö9).

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Branş değişikliği yapan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla yapılan araştırmada elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

1.Görüşme yapılan öğretmenlerin en çok eş durumu/tayin den dolayı branş değişikliği yaptıkları tespit edilmiştir.

2.Öğretmenlerin çoğunluğu tarafından, geçilen branşla ilgili eğitim aldıkları, alınan eğitimin hizmet içi eğitim

“Ortaokul yaş dönemi belli bir geçiş dönemi; çocukların kimlik, kişilik oluşma dönemi. Disiplin, okul kültürü bu sorunları azaltacaktır ama tamamen ortadan kaldıramayacaktır. Öğrencilerle daha iyi bir iletişim kurma yolları denenmelidir” (Ö13).

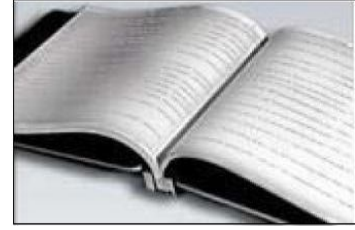
“Yapılacak okulların sportif alanları ve salonları düşünülerek yapılması branşımız açısından çok faydalı olacaktır” (Ö6).

“Velilere okula gelmeyin sadece öğrencinizi gönderin dediğimiz de alınıyorlar. Diğer veli geliyor, ben niye gelmiyorum diye soruyorlar. Bu durum baştan beri olduğu için bunu bozamyorsunuz. Hem öğrencilerle hem veliler ile uğraşmamız gerekiyor. Velilere eğitim yada seminer verilebilir”(Ö10).

kapsamında ve uzaktan eğitim şeklinde olduğu ve eğitimin yeterli olmadığı belirtilmiştir.

3. Kişisel ve mesleki açıdan öğretmenlerin kendilerini yeterli görmedikleri ve bu yönde bir çalışma yapmadıkları belirtilmiştir.

4.Öğretmenlerin branş öğretmeni olarak görev yaptıkları süre içinde en çok öğrencilerin olumsuz tutum ve davranışlarından, ikinci olarak veli-öğretmen ilişkisinden ve üçüncü olarak öğretim programının uygulanmasından ve

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: I20 * ID:343 K:116**

<http://www.akademikbakis.org>

meslektaşlarının branş değişikliğine karşı olumsuz bakış açılarından kaynaklanan sorunlar yaşadıkları ifade edilmiştir.

5. Yaşanılan sorunlara yönelik öğretmenlerin önerdiği çözüm önerilerinin başında hizmet içi eğitim verilmesi gelmektedir. Diğer çözüm önerileri, branş değişikliğinin yapılmaması, öğrenci ile etkili iletişim kurma seminerlerinin düzenlenmesi ve velilerin bilinçlendirilmesi şeklinde ifade edilmiştir.

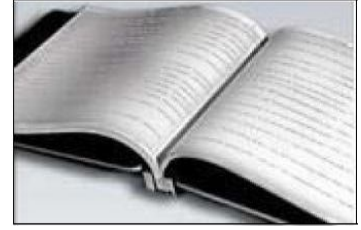
Araştırma da ulaşılan sonuçlar yapılan araştırmalarla da desteklenmektedir. Sınıf öğretmenlerine tanınan alan değişikliği durumu güncel bir konu olduğu için alan yazında bu konuyla ilgili yapılmış yalnızca beş (Bedir ve Metin, 2013; Korkmaz ve Serin, 2013; Turan, Celayir ve Bozkurt, 2013; Yavaş, Akar ve Sarıcı, 2013; Kaya, Şahin, Fırat, Maden, Eruçar ve Ceren, 2013) araştırmaya rastlanılmış ancak iki araştırmanın sonuçları yayınlanmıştır.

Bedir ve Metin (2013) tarafından zihin engelliler öğretmenliğine alan değişikliği yapan sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda yapılan araştırmada, tespit edilen problemler içinde alan hakimiyetinin olmayışı, iletişim problemleri, çok sabır gerektiren bir branş olması, hizmet içi eğitim kursu alınmaması, kaynak kitap ve materyal eksikliği ile fiziki alanların uygun olmaması şeklindedir.

Kaya ve arkadaşları (2013) tarafından alan değiştiren öğretmenlerin yeni alanlarına

yönelik memnuniyet durumları üzerine yapılan araştırmada, alan değiştiren öğretmenlerin, yeni alanlarından orta derecede memnun oldukları, öğretmenlerin alan değiştirme nedenleri arasında en fazla eş durumundan dolayı alan değişikliği yapıldığı ve öğretmenlerin büyük çoğunluğunun hizmet içi eğitime ya da oryantasyona alınmadığı belirtilmiştir. Bununla birlikte, alan değiştiren öğretmenlerin çoğunluğu hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduğunu ve bu eğitimin geçtikleri alanlara ilişkin yöntem ve teknik, müfredat bilgisi ve sınıf yönetimi gibi konularda olabileceğini belirtmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre branş öğretmeni olarak göreve başlayan öğretmenlerin belirttikleri sorunlar içerisinde en çok öğrencilerin olumsuz tutum ve davranışlarından dolayı sorun yaşamaları, sınıf öğretmeni olarak ilkökul yaş grubundaki öğrencilerin davranış özelliklerine alışmış olmalarından kaynaklanabilir. Öğretmenler branş öğretmeni olarak ortaokul yaş grubundaki öğrencilerle çalışmaya başlamışlardır. Ergenlik döneminde olan ortaokul öğrencilerinin ilkökul öğrencilerine göre daha farklı düşünme ve davranış biçimlerine sahip olmalarından dolayı öğretmenler, öğrencilerle olan iletişimlerinde aksaklıklar yaşayabilirler. Bununla birlikte, öğretmenler sınıf öğretmenliğinde tek bir sınıfın öğretmeni iken branş öğretmenliğinde aynı dönem içerisinde farklı kademelerde ve farklı şubelerde ders vermektedirler. Beş yıl boyunca tek bir sınıfta ders veren

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: I20 * ID:343 K:116**

<http://www.akademikbakis.org>

öğretmenlerin öğrencileri daha iyi tanıdıkları, onlarla daha etkili bir iletişim sürecinde oldukları ve sınıf yönetimi konusunda fazla bir problem yaşamadıkları düşünülebilir. Branş öğretmeni olarak farklı kademelerde ve farklı şubelerde ders vermeye başladıklarında farklı özelliklere sahip çok sayıda öğrenciyle iletişimlerinde sorunlar yaşanabilir.

Ayrıca, branş değişikliği yaptıkları alanla ilgili kendilerini ve aldıkları eğitimi yeterli görmeyen öğretmenlerin sınıfta öğretim sürecinde alana hakim olamadıkları için sınıf yönetimi konusunda problemler yaşamaları da olasıdır. Bunun dışında özellikle zihin engelliler öğretmenliğine geçiş yapan öğretmenlerin otistik, spastik, downsendromlu v.b. öğrencilerin davranışlarıyla başa çıkabilmeleri bu konuda yeterli eğitim almadıkları için oldukça zor olmalıdır. Bundan dolayı öğretmenlerin en çok öğrencilerin olumsuz tutum ve davranışlarından problem yaşadıkları söylenebilir.

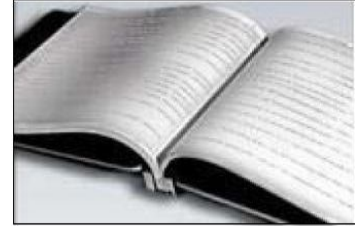
Öğretmenlerin en çok yaşadıkları ikinci sorun ise veli-öğretmen ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Velilerden dolayı sorun yaşadıklarını belirten öğretmenlerin hepsi zihin engelliler öğretmenliğine geçiş yapan öğretmenlerdir. Özel eğitim ve özel bakım gerektiren engelli çocukların aileleri, çocuklarının eğitimiyle ilgili öğretmenlere oldukça fazla müdahalede bulunabilir. Bu nedenle, alan bilgisi konusunda yetersizlik yaşayan öğretmenlerin hem öğrencilerinin özel gereksinimleriyle hem de velilerin baskı ve

müdahaleleriyle başa çıkmakta diğer branş öğretmenlerine göre daha çok sorunlar yaşaması kaçınılmazdır.

Öğretmenlerin belirttikleri diğer bir problem ise öğretim programının uygulanmasından kaynaklanmaktadır. Mesleki açıdan kendilerini yeterli görmeyen öğretmenlerin, geçtiği branşla ilgili özel alan bilgisine sahip olmaması öğrenme-öğretme sürecinde alana özgü öğretim programlarını uygulamakta da zorluklar yaşamasına sebep olmaktadır.

Meslektaşlarının branş değişikliğine karşı olumsuz bakış açılarından dolayı problem yaşadıklarını belirten öğretmenler, Beden Eğitimi, Müzik ve İngilizce branşlarına geçen öğretmenlerdir. Bu alanlara öğretmen adayı yetiştiren kurumlarda, öğrenci seçme sınavının dışında ayrıca alana özgü özel sınavlarda yapılmaktadır. Müzik ve Beden Eğitimi alanları özel yetenek sınavları ile öğrenci seçmektedir. İngilizce öğretmenliği için de öğrenci seçme sınavına İngilizce olarak hazırlanılması gerekmektedir. Bu nedenden dolayı, sınıf öğretmenliği bölümünde eğitim görmüş olan ve kendi alanlarına geçiş yapan öğretmenlere karşı, branş öğretmenleri tepki gösterebilir. Bununla birlikte geçiş yapan öğretmenlerin bu alanlarda yeterli eğitim almadıkları için geçiş yapan öğretmenlerin görevlerini layıkıyla yerine getiremeyecekleri düşüncesi ile olumsuz tavır takınabilirler.

Öğretmenlerin önerdikleri çözüm önerilerinin başında kendilerine hizmet içi

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: I20 *** ID:343 K:116*

<http://www.akademikbakis.org>

eğitim verilmesi gelmektedir. Lisans eğitimlerinde yan alan dersi olarak ya da hizmet içi eğitim kapsamında uzaktan eğitim şeklinde aldıkları branş eğitimlerini yeterli görmeyen öğretmenlerin etkili ve verimli bir hizmet içi eğitim almak istemeleri muhtemeldir.

Diğer çözüm önerileri ise branş değişikliğinin yapılmaması, öğrenci ile etkili iletişim kurma seminerlerinin düzenlenmesi ve velilerin bilinçlendirilmesidir.

Alan değişikliği ile branş öğretmenliğine geçen öğretmenlerin çözüm önerisi olarak branş değişikliğinin yapılmamasını önermesi aslında ne kadar fazla sorun yaşadıklarının göstergesi olabilir. Bu uygulamanın yanlış bir uygulama olduğu düşüncesi kuvvetlenmektedir.

5. KAYNAKÇA

Bedir, H. ve Metin, M. (2013). Zihin engelliler öğretmenliğine alan değişikliği yapan sınıf öğretmenlerinin durum değerlendirmesi, XII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı, 23-25 Mayıs 2013, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

4.1. Öneriler

Araştırma sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulabilir:

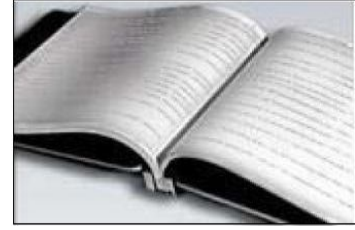
1. Alan değişikliği yapan öğretmenlere, geçilen alanla ilgili çok çeşitli konularda, uzun süreli, uygulama ağırlıklı ve karşılıklı etkileşim olacak şekilde hizmet içi eğitim programları uygulanabilir.
2. Okullarda hem öğrencilere hem de öğretmenlere yönelik etkili iletişim seminerleri yapılabilir.
3. Velilere eğitim uygulamalarına ilişkin toplantılar ve seminerler yapılabilir.
4. Eş durumu/tayin yönetmeliklerinde öğretmenleri mağdur etmeyecek şekilde gerekli düzenlemeler yapılabilir.

Bilen, M. (1990). Plandan Uygulamaya Öğretim. (2. Basım), Ankara: Sistem Ofset.

Boğaziçi Üniversitesi (2012). İlköğretim ve Eğitim Kanun Taslağı, İstanbul.

Büyükkaragöz, S. (1998). Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Konya: Mikro Basım-Yayımlar-Dağıtım, Bilimsel Araştırma Dizisi 07.

Celep, C. (2010). Meslek Olarak Öğretmenlik, C. Celep (ed.)

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: I20 *** ID:343 K:116*

<http://www.akademikbakis.org>

Eğitim Bilimine Giriş (45-73),
Ankara: Anı Yayıncılık.

Çepni, S., Küçük, M. ve Ayvacı, H., Ş. (2001). Fen bilgisi öğretmen adaylarının fen branşlarına karşı tutumlarının ve temel fen kavramlarını anlama düzeylerinin yıllara göre değişimi, X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 7-9 Haziran, Bolu.

Erden, M. (1998). Öğretmenlik Mesleğine Giriş, İstanbul: Alkım Yayınları.

Germann, P., J. (1988). Development of the attitude toward science in school assessment and its relationship between science achievement and attitude toward science in school, Journal of Research In Science Teaching, 25(8), 689-703.

Helvacı, M. A. (2011). Öğretmenlik Mesleğinin Özellikleri, N. Saylan (ed.) Eğitim Bilimine Giriş (313-331), Ankara: Anı Yayıncılık.

Kaya, S., Şahin, H., Fırat, A., Maden, Ö., Eruçar, İ.O. ve Ceren, A. (2013). 2012-2013 Eğitim-öğretim yılında alan değiştiren öğretmenlerin yeni alanlarına

yönelik memnuniyet durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 2(2), 302-335.

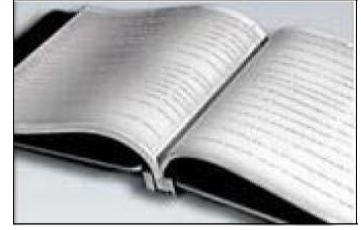
Korkmaz, İ. ve Serin, M. K. (2013). Branş değiştiren sınıf öğretmenlerinin yeni branşlarına ilişkin memnuniyet durumlarının incelenmesi, XII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı, 23-25 Mayıs 2013, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

MEB (2012a). Milli Eğitim Bakanlığı. 12 Yıl Zorunlu Eğitim Sorular-Cevaplar. Ankara.

MEB (2012b). Milli Eğitim Bakanlığı. Öğretmenlerin İl İçi Alan Değişikliği Kılavuzu. Ankara.

Simpson, R., D. ve Troost, K., M. (1982). Influences on commitment to and learning of science among adolescent students, Science Education, 66(5), 763-781.

Sözer, E. (1996). Üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, Anadolu Üniversitesi

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 42 Mart – Nisan 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: I20 *** ID:343 K:116*

http://www.akademikbakis.org

Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(2), 7-21.

Yaptıkları Branşlara Göre Dağılımı, 7 Ekim 2012 tarihinde indirilmiştir.

Şahin, A. E. (2011). Meslek ve Öğretmenlik, V. Sönmez (ed.) Eğitim Bilimine Giriş (265-309), Ankara: Anı Yayıncılık.

Turan, M., Celayir, İ. ve Bozkurt, E. (2013). Alan değişikliği yapan sınıf öğretmenlerinin alan değiştirme nedenlerine yönelik bir araştırma, XII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı, 23-25 Mayıs 2013, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

Yavaş, B., Akar, E. ve Sarıcı, A. (2013). Alan değişikliği yapan öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi, XII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı, 23-25 Mayıs 2013, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

www.mebhaberleri.net, Sınıf Öğretmenlerinin Alan Geçiş